

Umíte začít větu slovem „iPhone“?

Ondřej Obergruber

Současná doba nahrává novým a neotřelým názvům, firmy se předhánějí v originálnosti a každý se chce jmenovat „nově“. Název výrobků i firem je volen tak, aby si lidé to konkrétní jméno zapamatovali. Otázkou ale zůstává, jak pracovat s názvy jako *eBanka*, *iPhone* a *iDnes* ve větě. Největší oříšek nastává při pokusu umístit ono slovo na počátek věty.

V Internetové jazykové příručce Ústavu pro jazyk český najdeme ke zmíněnému tématu jen krátkou pasáž, ve které se připomíná, že formální podoba ochranných známek a podob jmen v obchodním rejstříku často neodpovídá současným pravopisným zásadám. Některé názvy jsou tak zaregistrovány s malým počátečním písmenem (např. *tanagra*), víceslovná pojmenování mohou být zapsána s počátečními velkými písmeny u všech použitých slov (např. *Český Technologický Park Brno*, *ExMise Public Relations*). Známé jsou také případy, v nichž je celý název zapsán velkými písmeny, ale nejedná se o zkratku (např. *ATLANTA*, *ČESKÝ TELECOM*).

Důležité je v tomto kontextu zmínit, že přesnou pravopisnou a grafickou podobu je možné dohledat v rejstříku ochranných známek a v obchodním rejstříku. V právních textech je proto nanejvýš důležité, aby byla přesná podoba těchto názvů dodržována. Zamezí se tím všem pochybnostem a nesrovnalostem, které by mohly nesprávným zápisem vzniknout (například by se tak mohly zaměnit dvě firmy mezi sebou).

V časopise *Naše řeč*, který se mimo jiné zabývá jazykovými oříšky, vyšel na toto téma článek Ivany Svobodové. Tento text uvádí, že v současnosti neexistuje žádný právní předpis, který by nařizoval pravopisnou podobu obchodních jmen a značek zapisovaných do již zmíněného obchodního rejstříku a rejstříku ochranných známek. Co to znamená? To, že všichni mohou tato jména a značky zapisovat dle libosti. Kdyby takový předpis existoval, musely by například noviny a časopisy uvádět u každého názvu firmy druh obchodní činnosti – zkratky jako a. s., s. r. o. a podobně (tady je nutné připomenout, že mnoho firem má dokonce „nesprávně“ zapsanou podobu této zkratky, například bez mezer: a.s., s.r.o.).

Zde se dostáváme k jádru celé problematiky. Kromě právních textů totiž můžete s těmito názvy pracovat tak, jak chcete. Jediné doporučení od Ústavu pro jazyk český tkví v tom, že by se běžné názvy měly psát s malým počátečním písmenem, zároveň by se měly klasicky skloňovat – *fidorka*, *bez fidorky*, *s fidorkou* atp. Jestli se tedy rozhodnete zapsat slovo *iPhone* na počátku věty takto: „**Iphony** přišly na trh v polovině března“ nebo takto: „**IPhony** přišly na trh v polovině března“, nebo dokonce takto: „**iPhony** přišly na trh v polovině března“, nemůže vás nikdo obvinít, že jste ono slovo použili na počátku věty špatně. Líbí se vám některá z variant? Nebo se vám nezamlouvá žádná?

Počáteční písmeno na začátku věty by nám mělo naznačovat, že se opravdu jedná o začátek věty. Proto se zdá být varianta s počátečním malým písmenem nevyhovující. Jenže obě dvě další varianty sice používají velké písmeno na začátku věty, ale tak dobře známé grafické ztvárnění slova *iPhone* v těchto variantách působí naprosto nepatřičně. Vracíme se tedy úplně na začátek – jak toto slovo a jemu podobná použít korektně na začátku věty?

Odpověď je sice až triviálně jednoduchá, ale v tomto případě více než funkční – prostě slovo na začátku věty nepoužít. Řešením je tato slova na začátek vět neumísťovat a poradit si libovolným opisem, například druhovým zařazením výrobku či firmy („Chytré mobilní telefony iPhone přišly na trh v polovině března.“). V tomto případě jde o nejelegantnější řešení, kterým se vyhneme veškerým nepříjemnostem.

Současné trendy udávají směr, ve kterém budou slova a značky s počátečními malými písmeny vznikat nejspíše v ještě větší míře. Počítačový a internetový vývoj úzce souvisí s vznikem nových reálií a událostí, u kterých mají lidé potřebu zdůraznit jejich příslušnost k moderním technologiím, tudíž přibývají slova jako *i-noviny*, *e-banka*, *e-sport*, ale i vlastní jména jako *iHned*. Písmena *e* a *i* představují zkratku vytvořenou ze slov *elektronický* a *internetový* a signalizují tak funkci dané společnosti, služby nebo výrobku. Nutno podotknout, že u výrobků společnosti Apple (*iPhone*, *iPad*, *iPod* atd.) má počáteční písmeno *i* podle vysvětlení firmy signalizovat pět specifických věcí: internet, individual (osobní), instruct (poučit), inform (informovat), inspire (inspirovat).

Faktem zůstává, že se budeme muset naučit s těmito slovy a názvy pracovat. V budoucnosti si tak možná stanovíme jasná pravidla, jak s těmito slovy zacházet ve větách, jak je přesně (ne)skloňovat a jak je korektně užívat na počátku vět. Každopádně nyní zatím žádné takové doporučení nemáme, tudíž je na nás, jakým směrem se v tomto ohledu vydáme.